

การสร้างตัวละครโคกนาฏกรรมของรเชินไบบทะเลครเรื่อง *Phèdre*

ภาคภูมิ ใจมอริ*

ประวัติการละครในประเทศฝรั่งเศส

การละครของประเทศฝรั่งเศสเริ่มขึ้นเมื่อต้นศตวรรษที่ ๑๕ เมื่อพระเจ้าชาร์ลส์ ที่ ๖ ทรงมีพระบัญชาให้คณะละคร Les Confrères de la Passion สร้างโรงละครขึ้นที่ถนน Saint-Denis ในกรุงปารีส เมื่อ ค.ศ. ๑๔๐๒ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ที่แสดงละครในสมัยนั้นมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา การอบรมศีลธรรมจรรยาที่ดีให้กับประชาชน หรือเป็นเรื่องราวที่อิงหรือหยิบยืมมาจากพระคัมภีร์ไบเบิล ทั้งนี้อาจมีละครแนวตลก ซึ่งก็ได้รับความนิยมจากประชาชนในสมัยนั้นมากเช่นเดียวกัน แต่เมื่อคริสต์ศาสนามีความขัดแย้งกับการเมืองในฝรั่งเศส ละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคริสต์ศาสนาจึงถูกห้ามแสดงในกรุงปารีส

ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๖ ซึ่งเป็นยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ราชวงศ์วาลัวร์ (Valois) ของฝรั่งเศสมีการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปต่างจังหวัดบ่อยครั้ง ทำให้วงการละครของประเทศฝรั่งเศสเจริญก้าวหน้าและเฟื่องฟูอีกครั้ง เพราะการละครของประเทศฝรั่งเศสไม่ได้รับความนิยมเฉพาะในกรุงปารีส ซึ่งเป็นเมืองหลวงเท่านั้น หากแต่ได้รับความนิยมในต่างจังหวัดด้วย ในจุดนี้แสดงให้เห็นว่า ในศตวรรษที่ ๑๖ นั้น การละครของฝรั่งเศสได้เข้าถึงกลุ่มคนที่กว้างขึ้นและหลากหลายขึ้น ชุมนางน้อยใหญ่ทั้งในเมืองหลวงและตามหัวเมืองต่างก็ทำหน้าที่เป็นผู้อุปการะคณะละครจำนวนมาก เนื้อหาที่แสดงและได้รับความนิยมยังคงเป็นเรื่องตลกชวนหัวและการล้อเลียนขนบจารีตประเพณีอันดั่งาน

การละครของฝรั่งเศสเจริญถึงขีดสุดในศตวรรษที่ ๑๗ กรุงปารีสเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา เศรษฐกิจ และศิลปะ ศิลปินทุกคนต่างอยากเข้ามาแสวงหาโชค ความร่ำรวย และชื่อเสียงในเมืองหลวงแห่งนี้ ทำให้วงการละครของฝรั่งเศสเฟื่องฟูอย่างมาก การละครได้เข้าถึงกลุ่มคนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นสูงในราชสำนัก ชุมนาง พ่อค้าคหบดี และประชาชนทั่วไป คณะละครจำนวนไม่น้อยได้รับความอุปถัมภ์จากพระบรมวงศานุวงศ์และชนชั้นสูง นอกจากนั้น ละครยังมีบทบาททางสังคม A. Ubersfeld (1996) กล่าวว่าละครไม่ใช่เป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงเริงรมย์แต่เพียงเท่านั้น หากแต่โรงละครยังเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ของชาวปารีส โรงละครคือสถานที่ในการพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ในยุคนั้น

ในศตวรรษที่ ๑๗ บทละครของกอร์เนย์ โมลิแยร์ และรเชิน ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื้อหาที่ใช้แสดงละครแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทหลัก ๆ คือ สุชนาฏกรรมและโศกนาฏกรรม ละครสุชนาฏกรรมมีเนื้อหาตลก สนุกสนาน โครงเรื่องมักเป็นเรื่องของหนุ่มสาวคู่หนึ่งรักกัน แต่พ่อแม่ของทั้งสองไม่เห็นด้วย จึงเป็นอุปสรรคของความรักของทั้งสอง แต่ท้ายที่สุดคูรักก็สามารถครองเรือนกันได้ด้วยความช่วยเหลือของผู้ใกล้ชิดหรือคนรับใช้ ในขณะที่บทละครโศกนาฏกรรมมีเนื้อหาเศร้ารันทดและมักจบด้วยความตายของตัวละครที่น่าสงสารและเวทนา

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประวัติ ชีวิต และผลงานของราซีน

ฌอง ราซีน (Jean Racine) เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๖๓๙ ในครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง ราซีนกำพร้าบิดา มารดา ตั้งแต่วัยเยาว์ เขาจึงได้รับการเลี้ยงดูจากคุณยาย ผู้ซึ่งนับถือลัทธิฌอนเซนิสต์อย่างเคร่งครัด ในระหว่าง ค.ศ. ๑๖๔๙ ถึง ค.ศ. ๑๖๕๓ คุณยายได้ส่งราซีนเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยที่ปอร์ต รัวยาล ณ สถานที่แห่งนี้เองที่ราซีนได้ศึกษาและได้รับอิทธิพลแนวความคิดของลัทธิฌอนเซนิสต์เป็นอย่างมาก ซึ่งส่งอิทธิพลต่อแนวการเขียนงานวรรณกรรมของราซีนในเวลาต่อมา

ลัทธิฌอนเซนิสต์เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ ๑๗ ในงานเขียนของ Saint Augustin ที่กล่าวถึงชะตาชีวิตของมนุษย์ที่ถูกลิขิตโดยพระเจ้า ลัทธิฌอนเซนิสต์พิจารณาว่ามนุษย์เป็นผู้ที่มีจิตใจอ่อนไหวและถูกชักจูงและครอบงำได้ง่าย ดังนั้นมนุษย์จึงอาจถูกชักนำให้กระทำความผิดโดยง่าย แนวความคิดนี้ส่งผลให้ราซีนสร้างตัวละครที่มีลักษณะอ่อนแอทางจิตใจ ไม่ได้รับความรักและความเมตตาจากพระเจ้า ในยามที่พวกเขาต้องเผชิญกับปัญหาที่ยากลำบาก พวกเขาจึงตกอยู่ในสถานะที่ไม่มีทางเลือก แม้ตัวละครจะพยายามต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคอย่างเต็มกำลัง พวกเขา ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหานั้นและไม่สามารถเอาชนะอุปสรรคของชีวิตไปได้เลย ทางเดินของชีวิตจึงเต็มไปด้วยความเจ็บปวดและผิดหวัง และในท้ายที่สุดพวกเขาก็ตัดสินใจแก้ไขปัญหานั้นทั้งหมดด้วยความตาย แนวความคิดของลัทธิฌอนเซนิสต์จึงเป็นแนวความคิดที่มองโลกในแง่ร้าย เน้นถึงความล้มเหลวและความผิดหวังของมนุษย์ที่ไม่อาจหนีชะตาชีวิตที่ถูกลิขิตล่วงหน้าจากพระเจ้า มนุษย์จึงจำต้องทนแบกรับความเจ็บปวดและความอ่อนแอไปตลอด

L. Goldmann (1956) ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ Jean Racine ว่าตัวละครเอกของราซีนเป็นผู้ที่ไม่ได้รับความรักและความเมตตาจากพระเจ้า พวกเขาจึง

ประสบแต่เคราะห์กรรมตลอดทั้งชีวิต แม้จะพยายามต่อสู้มากเพียงใดก็ไร้ผล มนุษย์คือผู้ที่อ่อนแอและต้องยอมรับในชะตาฟ้าลิขิต มนุษย์ไม่สามารถพึ่งพาพระเจ้าได้ ในขณะเดียวกัน พระเจ้าก็ทรงหลีกหนีและซ่อนเร้นจากมนุษย์เช่นกัน มนุษย์จึงตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญหน้ากับอุปสรรคเพียงลำพัง เป็นชีวิตที่เดียวดาย ลึกลับ และอ่อนแอ หนทางเดียวที่จะหลีกหนีปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ไปได้ นั่นก็คือความตาย

ราซีนไม่เพียงได้รับอิทธิพลแนวความคิดของลัทธิฌอนเซนิสต์จากการศึกษาที่ ปอร์ต รัวยาล เท่านั้น หากแต่ราซีนยังมีโอกาสได้พบปะพูดคุยกับกงเตและกอลแบต์อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้น ราซีนยังชอบติดต่อกับลา ฟงแตน รวมถึงนิยมไปสนทนากับโมลิแยร์และบัวโลอีกด้วย การพบปะสังสรรค์กับบุคคลสำคัญเหล่านี้ทำให้แนวความคิดของลัทธิฌอนเซนิสต์หยั่งรากลึกในงานวรรณกรรมของราซีนเป็นอย่างยิ่ง

ราซีนเริ่มชีวิตนักเขียนด้วยการประพันธ์บทกวีสดุดีพระราชินีในพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ โดยประพันธ์บทกวีที่มีชื่อว่า La Nympe de la Seine ซึ่งมีเนื้อหาเปรียบเปรยพระราชินีพระองค์นั้นดุจดั่งนางไม้ทั้งดงามและอ่อนหวานแห่งแม่น้ำแซน ราซีนเริ่มมีชื่อเสียงในหมู่บุคคลชั้นสูงในขณะนั้น ต่อมาราซีนได้รับโอกาสประพันธ์บทกวีเพื่อสดุดีพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ที่มีชื่อว่า Ode sur la convalescence du Roi โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการสรรเสริญความยิ่งใหญ่เกรียงไกรของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แต่ผลงานที่ทำให้บัวโลประทับใจราซีนเป็นอย่างมากและทำให้บัวโลตัดสินใจพาราชินีเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ คือบทกวีนิพนธ์ที่มีชื่อว่า La Renommée aux Muses โดยมีเนื้อหาแสดงความสำนึกต่อพระมหากษัตริย์คุณของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔

การที่ราซีนได้รับโอกาสเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ทำให้เขาได้พบกับโมลิแยร์ การพบกับโมลิแยร์ในครั้งนั้นทำให้ราซีนเริ่มมีชื่อเสียงทางด้านการละครมากขึ้น ในระหว่าง ค.ศ. ๑๖๖๓ ถึง ค.ศ. ๑๖๖๔ คณะละครของโมลิแยร์ได้นำบทละครเรื่องแรกของ

ราซีนที่มีชื่อว่า La Thébaïde มาแสดง ณ กรุงปารีส และใน ค.ศ. ๑๖๖๕ คณะละครของโมลิแยร์ได้นำบทละครเรื่องที่สองของราซีนที่มีชื่อว่า Alexandre มาแสดงละครอีก ละครเรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างเกียรติยศของวงศ์ตระกูลและความรักที่ต้องจบลงด้วยความตายของตัวละครเอก แต่ละครเรื่องนี้กลับไม่ได้รับความนิยมจากผู้ชมในขณะนั้น ราซีนจึงตัดสินใจขอถอนบทละครเรื่องนี้จากคณะละครของโมลิแยร์ เนื่องจากราซีนเห็นว่าผู้แสดงไม่สามารถเข้าถึงแก่นและอารมณ์ของบทประพันธ์ได้อย่างแท้จริง ทำให้ผู้แสดงไม่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกและความต้องการของทั้งผู้เขียนและตัวละครของเรื่องได้อย่างเข้าถึงและชัดเจน ราซีนนำบทละครเรื่อง Alexandre ไปให้คณะละครแห่งโรงละครบูร์กอญเล่นแทนและ

ปรากฏว่าละครเรื่องนี้ประสบความสำเร็จอย่างงดงาม ความสำเร็จและชื่อเสียงทางด้านการละครของราซีนเริ่มเป็นที่ประจักษ์ในหมู่สาธารณชน จนกระทั่งใน ค.ศ. ๑๖๖๗ ชื่อเสียงของราซีนได้รับการยอมรับจากผู้ชมด้วยบทละครเรื่อง Andromarque ซึ่งเปิดแสดงรอบปฐมทัศน์ในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๖๖๗ ในพระราชวังของพระราชินีในพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ส่วนสาธารณชนได้ชมละครเรื่องนี้ในวันถัดมา

บทละครเรื่อง Andromarque แสดงให้เห็นถึงอัจฉริยภาพทางด้านการประพันธ์บทละคร โศกนาฏกรรมของราซีนเป็นอย่างดี หลังจากนั้นราซีนก็ได้ประพันธ์บทละครที่มีชื่อเสียงออกมาอย่างต่อเนื่อง บทละครหลัก ๆ ของราซีนมีดังนี้

Les principales pièces de Racine

ค.ศ.	เรื่อง
1665	Alexandre
1667	Andromaque
1668	Les Plaideurs
1669	Britannicus
1670	Bérénice
1672	Bajazet
1673	Mithidrate
1674	Iphigénie en Aulide
1677	Phèdre
1689	Esther
1691	Athalie

เรื่องย่อ Phèdre

ฉากของเรื่องเกิดขึ้นในประเทศกรีซ ดินแดนแห่งทวยเทพ Thésée ซึ่งเป็นโอรสแห่ง Égée ขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งกรุงเอเธนส์ ทรงอภิเษกสมรสกับ Phèdre โดยมี Hippolyte ซึ่งเป็นพระราชโอรสที่เกิดจาก Antiope พระราชินีแห่งแอมะซอน Hippolyte ทรงชื่นชมและเทิดทูนความยิ่งใหญ่เกรียงไกรและความ

กล้าหาญทางด้านการทหารของพระราชบิดาเป็นอย่างมาก แต่ Hippolyte ทรงรักกับเจ้าหญิง Aricie ซึ่งเป็นพระราชธิดาของศัตรู ความรักระหว่าง Hippolyte และ Aricie จึงเป็นความรักที่ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบและเต็มไปด้วยขวากหนาม

ในขณะเดียวกัน Phèdre ซึ่งทรงอยู่ในฐานะ “แม่เลี้ยง” ของ Hippolyte กลับตกหลุมรักลูกเลี้ยงของตนเอง แต่ความรักของคนในครอบครัวเดียวกัน เป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ในสังคม ความรักที่ Phèdre มีให้ลูกเลี้ยงของตนเองนั้นมีมากมายล้นเหลือจนยากที่จะเก็บไว้ในใจเพียงคนเดียว ในที่สุด Phèdre ก็สารภาพรักกับลูกเลี้ยงตนเอง แต่ความรักนี้เป็นรักต้องห้าม ความรักระหว่างคนในครอบครัวเดียวกันเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ในสังคม Phèdre จึงทุกข์ทรมานแสนสาหัสจากความรักที่ไม่มีวันเป็นไปได้ รักสามเส้าระหว่าง Phèdre Hippolyte และ Aricie ได้ก่อให้เกิดเรื่องราวความเจ็บปวดของตัวละครทั้ง ๓ นี้ แล้วนำมาซึ่งโศกนาฏกรรมทางความรักที่ต้องแลกมาด้วยชีวิตของตัวละครเอก

เมื่อ Thésée เสร็จการสงครามและเสด็จนิวัตกลับกรุงเอเธนส์ Oenone ซึ่งเป็นแม่นมของ Phèdre ออกกลอุบายให้ Phèdre กล่าวหาว่า Hippolyte พยายามล่อลวงตนเอง เหตุการณ์นี้ทำให้ Thésée โกรธลูกของตนเองเป็นอย่างมาก แล้วสั่งให้ Neptune ลงโทษลูกชายของตนเองอย่างแสนสาหัส Hippolyte ต้องถูกเนรเทศและพบกับจุดจบของตนเอง ส่วน Phèdre ลำบากผิดโดยการสารภาพความจริงให้กับ Thésée และเก็บตัวเอง ในที่สุดก็จบชีวิตลงด้วยการดื่มยาพิษ

การสร้างตัวละครโศกนาฏกรรมของราชินีในละครเรื่อง Phèdre

ตัวละครเอกของราชินีมักเป็นตัวละครที่มาจากชนชั้นสูง มียศถาบรรดาศักดิ์ และในบทละครเรื่อง Phèdre นั้น ราชินีได้สร้างตัวละครที่มาจากเรื่องราวในเทพปกรณัมกรีก การที่ราชินีสร้างตัวละครเอกที่มีชาติตระกูลสูงส่งนั้นมีจุดประสงค์ ๓ ประการ ดังนี้ ประการแรก ชาติตระกูลที่สูงส่งของตัวละครเป็นสิ่งที่เหมาะสมและสอดคล้องกับละครแนวโศกนาฏกรรมในศตวรรษที่ ๑๗ ประการที่สอง ชาติตระกูลที่สูงส่ง

นั้นเป็นข้อบังคับที่ทำให้ตัวละครไม่สามารถทำตามใจของตนเองได้ ข้อกำหนดทางสังคมย่อมเคร่งครัดมากกว่าตัวละครที่เกิดมาในชนชั้นล่าง ประการสุดท้ายยิ่งตัวละครมีชาติกำเนิดสูงส่งมากเพียงใด ยามที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคและชะตาชีวิตที่ลำบากก็ยิ่งส่งผลถึงชีวิตที่น่าสงสารและน่าสมเพชมากเท่านั้น

“Cette dignité sociale du personnage obéit à trois impératifs. Elle est d’abord en harmonie avec le prestige de la tragédie, considérée comme au XVIIème siècle comme le genre noble par excellence. Elle permet que le personnage vivent leurs passions (bonnes ou mauvaises) jusqu’à leur plus grande intensité. Elle dépend enfin de considérations inhérentes à tout spectacle. Plus un personnage est élevé dans la hiérarchie sociale, plus ses actions ont de retentissements et, le cas échéant, plus sa chute est spectaculaire”. (A. Couprie 1995, p. 21).

ราชินีไม่เพียงแต่สร้างตัวละครโศกนาฏกรรมให้เกิดมาด้วยชาติกำเนิดที่สูงศักดิ์เท่านั้น หากแต่เขายังสร้างให้ตัวละครต้องตกอยู่ภายใต้ชะตาชีวิตที่ไม่สามารถลิขิตได้เองอีกด้วย ตัวละครเอกในเรื่อง Phèdre จึงเป็นตัวละครที่ไม่สามารถต่อสู้กับพลังและอำนาจจากเบื้องบนได้ และจำต้องยอมรับชะตาชีวิตนี้ไปตราบวันสุดท้ายของชีวิต Phèdre ตกหลุมรักลูกเลี้ยงของตนเอง แต่เป็นความรักที่เป็นไปไม่ได้ระหว่างคนในครอบครัวเดียวกัน เป็นความรักผิดบาป แต่ความรู้สึกละแ่นเป็นสิ่งที่เทพเจ้าวินัสก่อให้เกิดขึ้นในตัวของ Phèdre ซึ่งไม่มีหนทางที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้น Phèdre จึงต้องจำนนต่อชะตาฟ้าลิขิตนี้

Phèdre : Je sentis tout mon corps et transir et brûler.

Jereconnus Vénus et ses feux redoutables, D’un sang qu’elle poursuit tourments inévitables. (Phèdre (1933), acte I, scène 3).

สิ่งเดียวที่ Phèdre ทำได้ก็คือการสวดมนต์ภาวนา อ้อนวอนขอให้เทพเจ้าวีนิสเมตตา ผ่อนหนักให้เป็นเบา แต่การกระทำเช่นนี้ไร้ผล ในจุดนี้ ราซินแสดงให้เห็นว่าตัวละครโศกนาฏกรรมไร้ซึ่งความอาจหาญและพลังอำนาจในการต่อสู้กับโชคชะตา

Phèdre : Par des vœux assidus je crus les détourner :

Je lui bâtis un temple, et pris soin de l'orner.

De victime moi-même à toute heure entourée,

Je cherchais dans leurs flancs ma raison égarée.

D'un incurable amour remèdes impuissants !

En vain sur les autels ma main brûlait l'encens :

Quand ma bouche implorait le nom de la Déesse,

J'adorais Hippolyte ; et le voyant sans cesse,

Même au pied des autels que je faisais fumer,

J'offrais tout à ce dieu que je n'ose nommer.

Je l'évitais partout. O comble de misère ! (Phèdre (1993), acte I, scène 3).

แม้แต่ Hippolyte ก็ยังต้องจำนนต่อชะตาชีวิตที่ถูกกำหนดจากพระเจ้า เขาไม่มีทางเลือกอื่นนอกเหนือจากการยอมรับโชคชะตานี้

Hippolyte : Cet heureux temps n'est plus. Tout a changé de face,

Depuis que sur ces bords les Dieux ont envoyé

La fille de Minos et de Pasiphaé. (Phèdre (1993), acte I, scène I).

นอกจากนั้น แก่นเรื่องความรักที่ไม่สมหวังของตัวละครเอกก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ราซินให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการประพันธ์บทละครโศกนาฏกรรม

“La situation est encore plus tragique, lorsque l'obstacle se trouve à l'intérieur même du couple : aimer, sans être aimé, avoir à combattre ce que l'on aime. La passion n'est pas partagée : chacun aime qui ne l'aime pas et est aimé par qui il n'aime pas” (R. Horville 1988, p. 15).

ตัวละครเอกในเรื่อง Phèdre ล้วนตกเป็นเหยื่อของความรักที่ไร้เหตุผล ความรักที่ยากเกินจะต้านทาน และความรักที่ทำให้ตาบอด

“Le héros racinien est en outre souvent la proie d'un amour irrationnel, irrésistible, qui finit par complètement l'aveugler”. (A. Couprie 1995, p. 23).

ความรักผิดบาปทำให้ Phèdre ตาบอด ควบคุมตัวเองไม่ได้ หลงลืมหน้าที่และศีลธรรมจรรยาที่ฝังามในฉากที่ Phèdre สารภาพความในใจที่ตนเองมีต่อลูกเลี้ยงให้กับแม่นมฟิงนั้น Phèdre เซินายทุกครั้งที่ได้เจอหรือแอบมองชายหนุ่มคนนั้น พุดติดอ้าง และไม่สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้เลย

Phèdre : Tu vas ouïr le comble des horreurs.

J'aime ... A ce nom fatal, je tremble, je frissonne,

J'aime ...

Oenone : Qui ?

Phèdre : Tu connais ce fils de l'Amazone,

Ce prince si longtemps par moi-même opprimé.

Oenone : Hippolyte ? Grands Dieux ! (Phèdre 1993, acte I, scène III).

ความรักอย่างแรงกล้ายังทำให้ Phèdre ความคุมตัวเองไม่ได้ หมดเรียวแรงยามเจอ Hippolyte และตาพรำมัว

Phèdre : N'allons point plus avant.
Demeurons, Chère Oenone.

Je ne me soutiens plus : ma force
m'abandonne.

Mes yeux sont éblouis du jour que je
revoi,

Et mes genoux tremblants se dérobent
sous moi.

Hélas ! (Phèdre 1993, Ibid).

หรือ

Phèdre : Mon mal vient de plus loin.
A peine au fils d'Egée

Sous les lois de l'hymen je m'étais
engagée,

Mon repos, mon bonheur semblait être
affermi ;

Athènes me montra mon superbe
ennemi.

Je le vis, je rougis, je pâlis à sa vue ;

Un trouble s'éleva dans mon âme
éperdue ;

Mes yeux ne voyaient plus, je ne
pouvais parler ; (Phèdre 1993, Ibid).

ความรักทำให้ Phèdre หลงลืมศีลธรรมจรรยาที่ดี เผลอกระทำการที่ผิดต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะกับ Hippolyte โดยการวางแผนของแม่นมให้ Phèdre กล่าวหา Hippolyte ว่าต้องการมีความสัมพันธ์กับเธอ จนทำให้ Thésée โกรธและลงโทษลูกของตนเองจนนำไปสู่ความตายในเวลาต่อมา ตัวละครเอกในเรื่อง Phèdre จึงไม่สมหวังด้านความรักและเป็นรักที่ผิดบาป

*“La tragédie d'une manière générale
et les pièces de Racine en particulier ignorent
les amours heureuses. Coupable, impossible*

*et brutale : telles sont les trois caractéristiques
essentielles de la passion (...) Phèdre incarne
la situation extrême en ce domaine. En aimant
son beau-fils Hippolyte, elle a l'impression
d'être incestueuse. Objectivement, au regard
de la loi, elle ne l'est pas. D'une part, en effet,
aucune relation n'existe entre elle et Hippolyte
; d'autre part, quand elle se déclare, elle se
croit veuve de Thésée. Mais subjectivement,
elle se voit comme un <<monstre>> et sa
passion lui fait honte”. (A. Couprie 1995, pp.
27–28).*

*“Ce qui déchire souvent les personnages
raciniens, c'est le choix entre la générosité
et l'égoïsme, entre leurs impulsions
individuelles qui reposent sur des valeurs de
désir et les impératives moraux qui s'appuient
sur les valeurs de la raison. Cette contradiction
éclate, en particulier, chez Phèdre, que le
désir pousse vers Hippolyte, tandis que
sa raison l'incite à renoncer à sa passion”.*
(R. Horville 1988, p. 56).

เมื่อตัวละครของราซีนต้องเผชิญกับโชคชะตา
ฟ้าลิขิตที่มีอาจขัดขึ้น รวมถึงอุปสรรคทางความรักที่
เป็นสิ่งต้องห้ามและเป็นไปไม่ได้ ตัวละครโศกนาฏกรรม
ของราซีนจึงต้องจมปลักอยู่กับความสิ้นหวังและความ
เจ็บปวด ในท้ายที่สุดก็ต้องหนีอุปสรรคด้วยความตาย
คำพูดของตัวละครโศกนาฏกรรมของราซีนแสดง
ให้เห็นถึงความอ่อนแอและอ่อนล้าต่อชะตาชีวิต

Phèdre : Noble et brillant auteur d'une
triste famille,

Toi, dont ma mère osait se vanter d'être
fille,

Qui peut-être rougis d'un trouble où tu
me vois,

Soleil, je te viens voir pour la dernière
fois. (Phèdre 1993, Ibid).

บทสรุป

ราซีนสร้างตัวละครเอกในเรื่อง *Phèdre* โดยได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิมองเชนิสต์และนิยายปรัมปรากรีก ตัวละครของราซีนจึงมักเกิดจากกรอบครวัที่สูงศักดิ์ มีภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่ และต้องรักษากฎระเบียบทางสังคม รวมถึงศีลธรรมจรรยาอย่างเคร่งครัดเพื่อมิให้เสื่อมเสียเกียรติแห่งวงศ์ตระกูล หากแต่เมื่อความต้องการส่วนตนขัดแย้งกับเกียรติยศชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ตัวละครเอกของราซีนจึงจำต้องเลือกระหว่างความต้องการที่แท้จริงของตนเองและศักดิ์ศรี

บทละครของราซีนคือบทละครที่แสดงออกทางด้านอารมณ์ความรู้สึกอย่างรุนแรงของตัวละครโศกนาฏกรรม โชคชะตาฟ้าลิขิตเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ตัวละครเอกของราซีนจึงต้องตกอยู่ในวังวนของความทุกข์และความสิ้นหวัง แม้ตัวละครเอกของราซีนจะพยายามต่อสู้กับอุปสรรคนั้น แต่ก็เป็นการพยายามที่ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ หนทางเดียวที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาชีวิตได้นั้นก็คือความตาย

บรรณานุกรม

- Coupric, A. (1995). *La tragédie racinienne*, Paris: Hatier.
- Darcos, X. (1992). *Histoire de la littérature française*, Paris: Hachette.
- Goldmann, J. (1956). *Jean Racine*, Paris: L'Arche.
- Horville, R. (1988). *Itinéraire littéraire du XVIIe siècle*, Paris: Hatier.
- Lagarde, A. et Michaud, L. (1965). *XVIIe siècle*, Paris: Bordas.
- Mallet, J.-D. (2001). *La tragédie et la comédie*, Paris: Hatier.
- Phèdre*, sans date, Paris: Larousse.
- Ryngaert, J.-P. (1992). *Introduction à l'analyse du théâtre*, Paris: Bordas.
- Truchet, J. (1975). *La tragédie classique en France*, Paris: Presses Universitaires de France.
- Ubersfeld, A. (1996). *Lire le théâtre I*, Paris: Belin.